

Презентація
досвіду роботи
вчителя української мови та
літератури
Мусатанової Наталії Степанівни

Тема досвіду

*Розвиток творчих
здібностей учнів на уроках
української мови та
літератури*

---

*Будьте самі шукачами,
дослідниками. Якщо не буде вогника
у вас, вам ніколи не запалити його в
інших...*

В. О. Сухомлинський

Форми виявлення творчих сил вчителя:

творче самопочуття, творче натхнення, творчий пошук чи експеримент, творча педагогічна діяльність, науково – дослідна діяльність.

Актуальні питання:

Як сформувати креативну особистість?

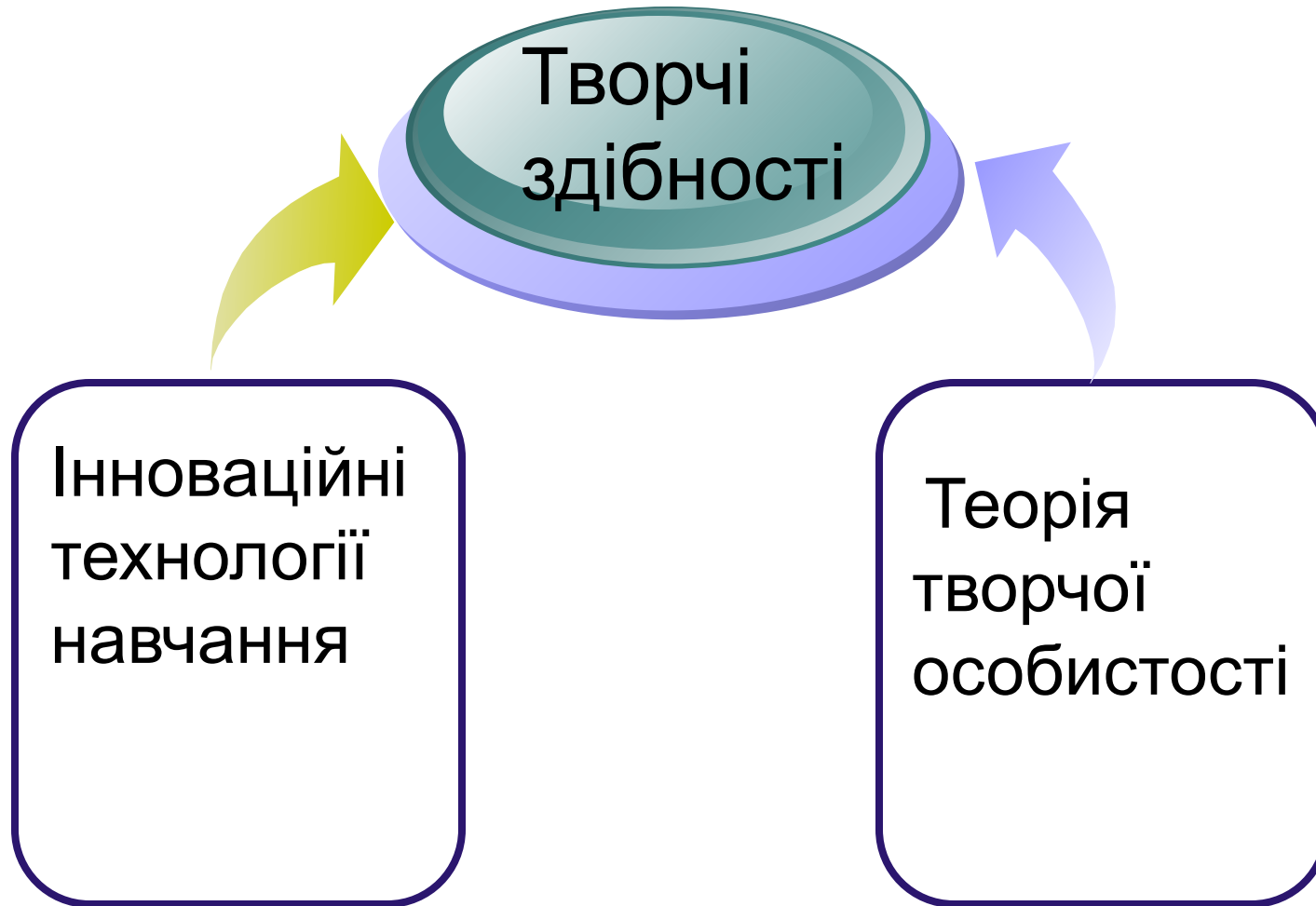
Як розвивати творчі здібності учнів?

Які педагогічні технології доцільно обрати?

Як зробити кожен урок словесності цікавим?

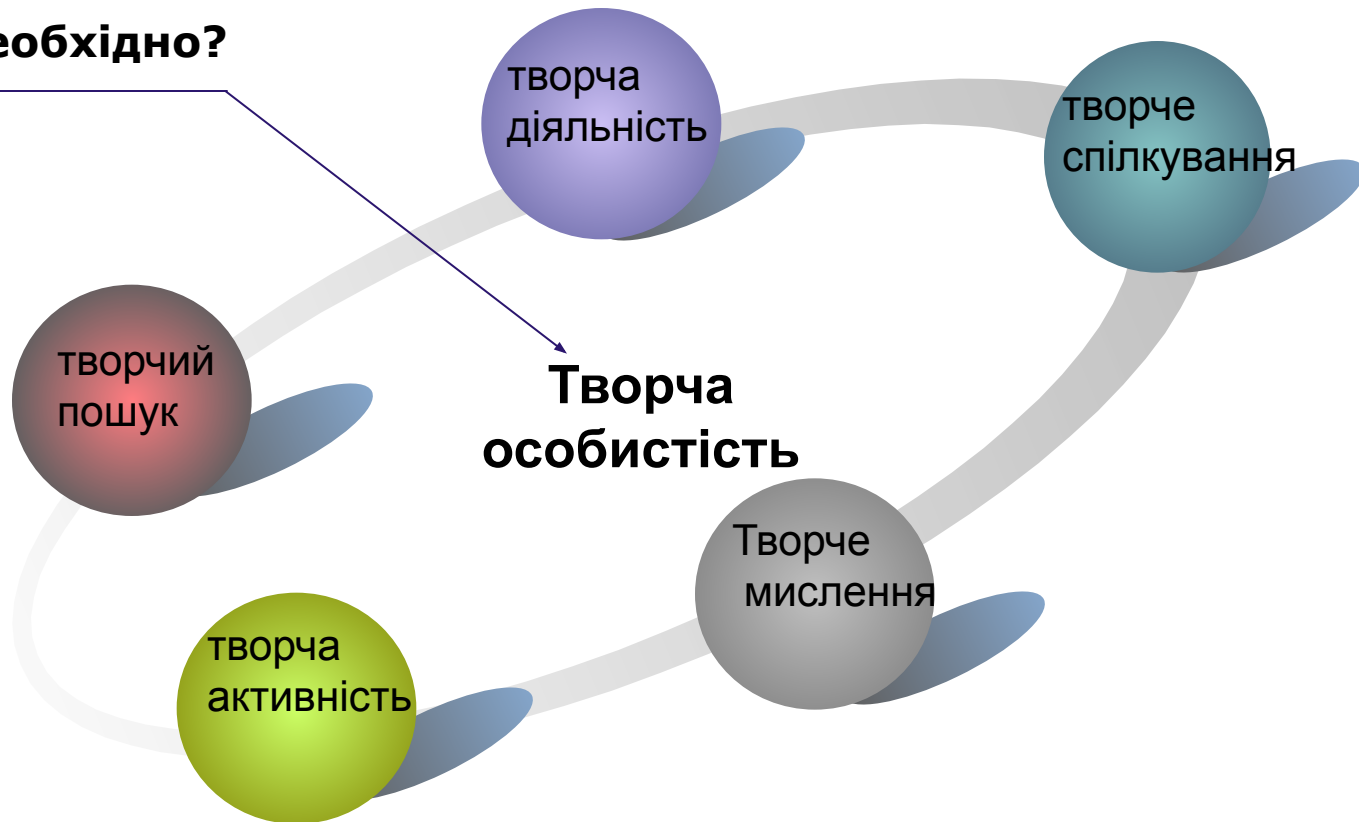
Як досягти творчої співпраці вчителя і учня?

Вирішила спробувати:

Модель творчої особистості учня

Що необхідно?

Критерії творчої особистості:

- ◆ **здібність до творчості, здатність виходити за межі завдання;**
  - ◆ **нон-комформізм – відстоювання переконань на власні погляди;**
  - ◆ **ініціативна поведінка: прагнення брати на себе провідні ролі в діяльності;**
  - ◆ **наявність власного “Я”: власний індивідуалізм, відмінність від інших;**
-

- ❖ **відповідальність за свої вчинки, відкритість до самовдосконалення;**
  - ❖ **здатність до розвитку, відкритість до нового;**
  - ❖ **розкріпаченість емоцій, вміння глибоко переживати, культура почуттів;**
  - ❖ **рольова гнучкість: вміння виконувати будь-які ролі (як лідера, так і підлеглого);**
  - ❖ **інтелектуальна ініціатива: здібність бачити проблемну ситуацію, висувати гіпотези.**
-

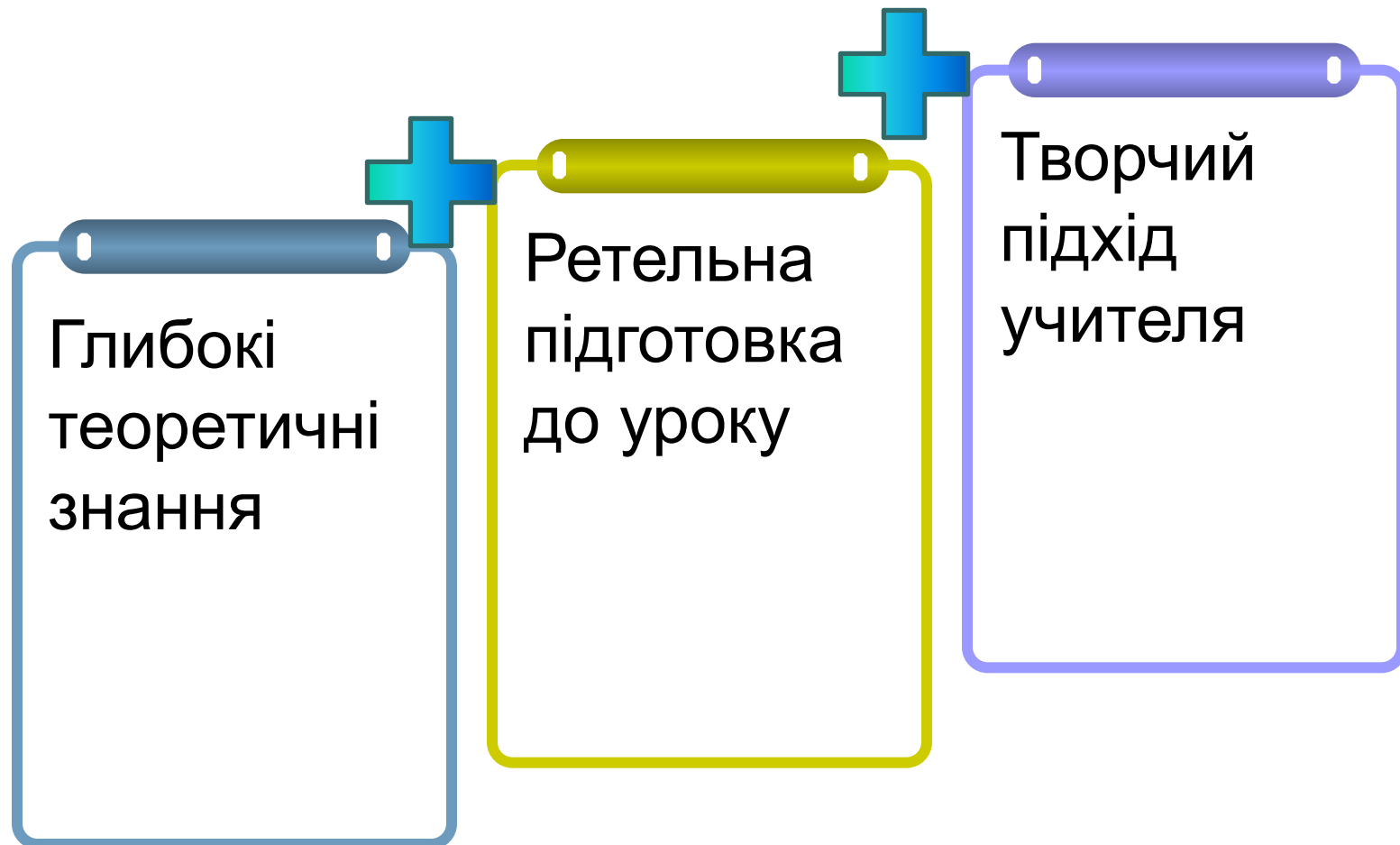
Проблему мають вирішити конструктивні поєднання, інтеграція сучасних педагогічних технологій та методик, спрямованих на розвиток творчої особистості. Це дозволяє вчителю самому творчо інтерпретувати різні підходи до організації навчально-виховного процесу, а не заглиблюватися в суть тільки однієї технології.

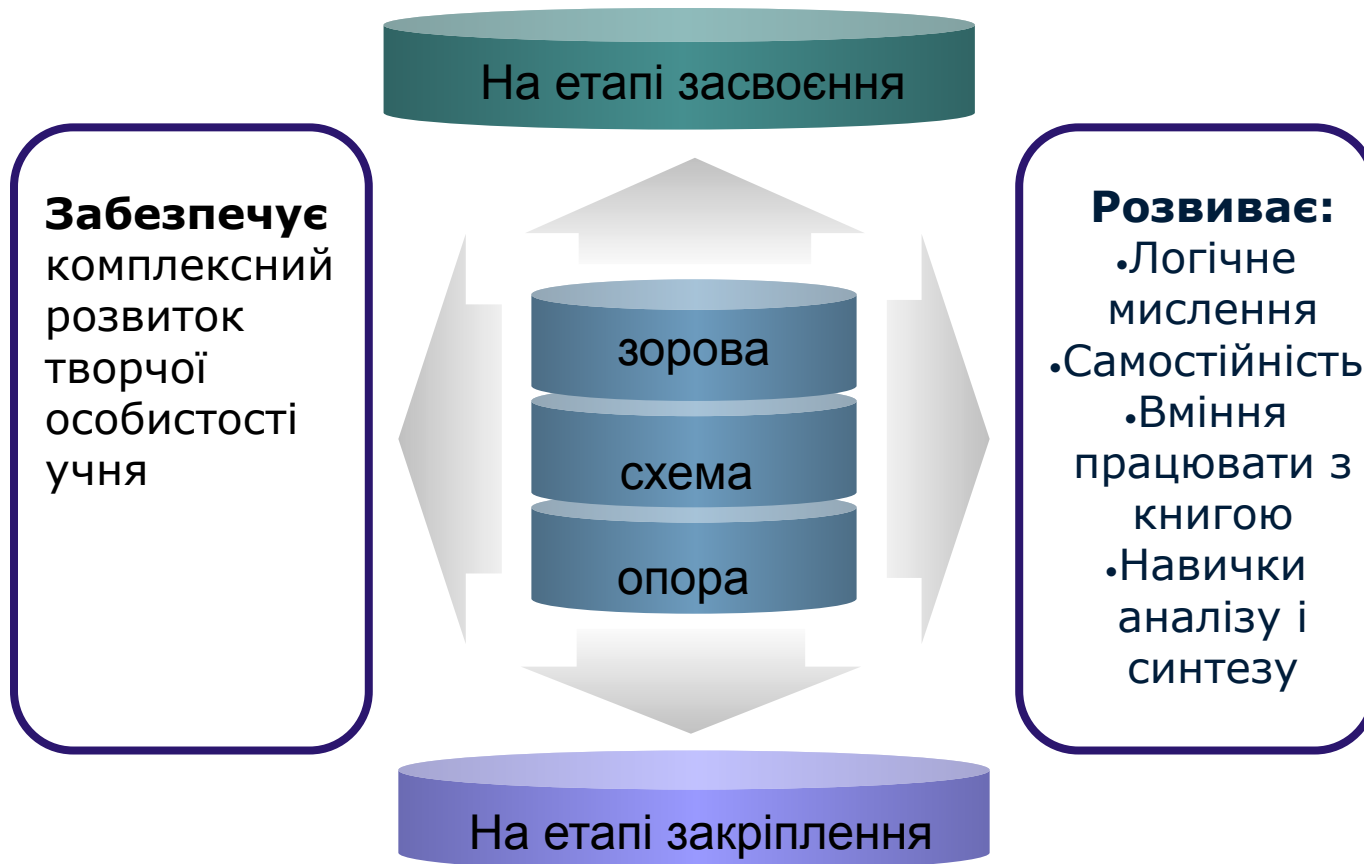
Апробовую

Урок буде ефективним, якщо:

Використовую схеми - опори

У розвитку творчих здібностей допоможуть:

1

**Інтерактивні
технології**

2

**Проектні
технології:**
дослідницькі,
ігрові, творчі

3

**Уроки розвитку
критичного
мислення**

**Розминк
а**

**Мозкови
й
штурм**

**Дискусі
я**

**Асоціа-
тивний
кущ**

**Інтерактивні
технології**

**Інтерв'
ю**

**Дидак-
тичні
ігри**

**Мікрофо
н**

**Групова
робота**

**Понятій
на
таблиц
я**

Інтерактивне навчання сприяє:

- ❖ Формуванню навичок та вмінь як предметних, так і загально навчальних;
  - ❖ Виробленню життєвих цінностей;
  - ❖ Створенню атмосфери співробітництва, взаємодії;
  - ❖ Розвитку комунікативних якостей.
-

Проектні технології

Уміння
вислухати
свого
товариша

Кожен учень
відчуває
свою
успішність

Забезпечує
ся
позитивна
атмосфера

Уміння
вільно
висловлюва
ти
власну думку

Розвиваєтьс
я
критичне
мислення

Створюютьс
я
умови для
самовираженн
я

Розвивається
самостійно
Уміння
Працювати
з
додатковими
джерелами
інформації
Розвивається
зв'язне
мовлення,
збагачується
словниковий
запас

**Картки
“Знати”
і “Вміти”**

**Самопереві
рка**

**Картки
“Емоційний
настрій”**

**Технологія
«Створення
ситуації
успіху»**

**Взаємо-
оцінюванн
я**

**Взаємо-
перевірка**

**Само-
оцінюванн
я**

З успіхом застосовую на уроці:

- ❖ Нестандартні розминки
  - ❖ Міні-тренінги
  - ❖ Сенкан
  - ❖ Твори-перевтілення, есе
  - ❖ Кросворди, ребуси
  - ❖ Лінгвістичні казки
  - ❖ Мультимедійні презентації
  - ❖ Вікторини , ігри, КВК
-

Для того щоб викликати в учнів певне ставлення до предмета, обговорюваного на уроці, вчитель висловлює своє розуміння проблеми, свої міркування. Звучить; "Я гадаю ."; "Мені здається ."

Інколи вчитель забуває педагогічну істину: якщо сам не розкриваєшся перед учнями, не даєш їм проникнути у світ своїх почуттів, думок, марно очікувати щирих відповідей. І таке навчання не є розвитком творчого потенціалу учнів, а перетворюється на тяжкий шлях "накопичення знань".

На початковому етапі розвитку творчих здібностей ефективним засобом є ознайомлення учнів з "творчою лабораторією" письменників (І. Франка, В. Стефаника. В. Симоненка). Це можна робити і на уроках літератури під час вивчення творчості письменника, зачитувати уривки зі спогадів і обговорювати їх, і на уроках мови, добираючи для диктантів, переказів, аудіювання чи читання мовчки відповідні тексти. Цікавими є вправи на зіставлення уривків з творів письменників першого і останнього варіанту .

На другому (проміжному) етапі можна пропонувати учням на уроках української мови вправи, які окрім творчих здібностей, розвивають образне мислення, художнє бачення світу, розширюють словниковий запас, сприяють кращому засвоєнню семантики слів.

- ◆ **дібрати означуване слово, до якого поданий прикметник був би епітетом;**
- ◆ **вибрати найвдаліший варіант слова;**
- ◆ **дописати (відновити) віршовані рядки;**
- ◆ **об'єднати кілька речень в одне:**
- ◆ **розчленувати текст на складові частини, змінити (розширити, згорнути, перебудувати, замінити) мовний матеріал;**
- ◆ **розширити текст, вживаючи якомога більше прислівників, але не додаючи більше ніж два речення; дати заголовок тексту («Осінь піч. Зривається вітер, шарпає дерева. Дощ переїщить у шибки...»);**
- ◆ **перебудувати прості речення на складне речення з різними видами зв'язку, визначити смислові відношення між частинами складних речень;**
- ◆ **вставити пропущені слова;**
- ◆ ~~**замінити поданий текст синонімами...**~~

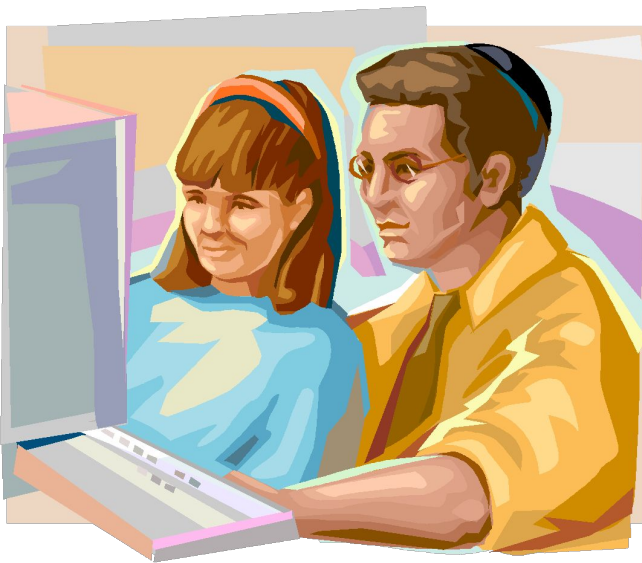
- ◆ дібрати якнайбільше означень до поданого слова [наприклад, день - похмурий, незабутній,...), чи якомога більше дієслів, які б поєднувались із словом (наприклад, вітер дме, завиває, співає,...). Такі вправи доцільно проводити у формі гри, змагання ("Хто швидше ", "Хто більше ");
- ◆ широке поле для творчої діяльності учнів відкривають завдання, спрямовані на розвиток фантазії, гіпотетичного мислення:
  - продовжити художній твір;
- ◆ змінити (переробити) закінчення художнього твору (" Наталка Полтавка '\ ' і Котляревського).
- ◆ Дуже люблять учні завдання, спрямовані на розвиток уяви, наприклад:
- ◆ скласти усну розповідь від імені письменника (Т. Шевченко "Мої інтереси і захоплення ", "Моє перше велике кохання ". "Жінки у моєму житті ", "Моя сім'я", "Моє життя на засланні", "Моя пристрасть - гравюра "):
- ◆ взяти "інтерв'ю" у письменника.

- ❖ На етапі актуалізації знань можна використати асоціювання ("асоціативну павутинку", "ланцюжок асоціацій"), яке спонукає учнів думати, стимулює мислення шукати зв'язки між окремими поняттями
- ❖ Під час підведення підсумків уроку (рефлексії) учитель може знову повернути учнів до схеми асоціацій, щоб доповнити її.

**Використання інформаційно-
комунікаційних
технологій як ефективний фактор
формування креативної
особистості учня**

Переваги мультимедійних засобів:

- мобільне використання аудіовізуальних засобів навчання;
  - організація засвоєння знань, умінь і навичок школярів на різних його етапах;
  - реалізація особистісно орієнтованого підходу у навчанні;
  - використання на уроках різних типів і видів (як традиційних, так і нестандартних);
  - зручність в зберіганні.
-

У процесі впровадження ІКТ технологій з'

- ◆ **додаткові можливості наочності (правила, ілюстрації, малюнки, схеми), різні типи завдань/вправ, супровідні матеріали до уроку (напр., таблиці), відео- та аудіоефекти.**
  - ◆ **перерозподіл функцій вчителя за рахунок залучення можливостей ІКТ**
-

Ресурси Інтернету при вивченні української мови та літератури використовуються для:

- ◆ **включення матеріалів мережі в зміст уроку;**
  - ◆ **самостійного пошуку інформації учнями;**
  - ◆ **організації самостійного і дистанційного навчання;**
  - ◆ **письмового спілкування з носіями мови;**
  - ◆ **позакласної роботи з предмета**
-

Впровадження ІКТ допомагає вирішувати

- підвищення ефективності навчання (розвиток інтелектуальних здібностей школярів і навичок самостійної роботи щодо пошуку інформації; різноманітність форм учбової діяльності учнів);**
  - здійснення індивідуального підходу у навчанні (робота самостійно з оптимальною для себе швидкістю);**
  - розширення об'єму учбової інформації, що пред'являється;**
  - забезпечення гнучкості управління навчально-виховним процесом (відстежування процесу і результату своєї роботи);**
  - поліпшення організації уроку (дидактичний матеріал завжди є в достатній кількості);**
  - урізноманітнення форм проведення контролю якості знань з предмету;**
  - включення учнів в колективну діяльність в парах, в групах.**
-

Використання інформаційно-комунікаційних технологій дає педагогу:

- ◆ **заощадження часу на уроці;**
  - ◆ **ефективне занурення в навчальний матеріал;**
  - ◆ **підвищені мотивації учіння;**
  - ◆ **інтегрований підхід у викладанні; можливість одночасного використання аудіо-, відео-, мультімедіа-матеріалів;**
  - ◆ **можливість формування комунікативної компетенції школярів;**
  - ◆ **залучення різних видів діяльності, розрахованих на активну позицію учнів, що викликає самостійне мислення учнів під час НВП**
-

Використання сучасних комп'ютерних технологій на уроках мови і літератури сприяє:

- ◆ збагаченню словникового запасу (наочність вводить нові слова в активну лексику);
  - ◆ оволодінню нормами літературної мови;
  - ◆ розвитку логічного, наочно-образного і аналітичного мислення;
  - ◆ розвитку і творчої уяви, і пізнавальних здібностей;
  - ◆ формуванню загальноучбових умінь і навиків (навики самоконтролю, самостійного виправлення помилок);
  - ◆ розширенню можливостей для самостійної роботи учнів (особливо при систематизації і дослідженні явищ мови);
  - ◆ збільшенню темпу уроку, а отже, і швидкому засвоєнню матеріалу;
  - ◆ поліпшенню емоційного фону уроку;
  - ◆ розширенню можливостей при підготовці інтегральних і інтегрованих уроків
-

“Блаженна людина, що
насихується від плодів
своєї праці і шукає в ній
утіху”(Святе Письмо)